

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Vita Et Honestate Canonicoꝝ, Et Alioꝝ
Ecclesiasticoꝝ Specvlvm**

Langhe-Cruys, Johan

Duaci, 1587

A Canonici Simoniam no[n] committentes in perceptione distributionem,
eas restituere teneantur, si in choro præsentem, cu[m] alijs horas suas non
cantent, sed per se legant. cap.x.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63733)

Clerici vero in latrocinis, vel aliis magnis sceleribus deprehensi, à suis ordinibus degradati, detrudi debent in arcta monasteriis ad poenitentiam peragendam, vt Innocentius III. rescripsit Episcopo Londonensi. Hac autem depositio, & in arctum monasterium detrusio morti aequiparatur. Simili igitur & pari poena afficiendi videntur sacrilegi, qui res ecclesiasticas, vel alienas, ab ecclesia aperte dolo malo contra voluntatem ecclesie, vel fundatorum, auferunt. Nam, vt Celestinus Papa III. rescripsit; Si clericus, in furto, vel alio crimine fuerit deprehensus, legatur ab ecclesiastico iudice deponendus est. Qui si impius incorrigibilis fuerit, excommunicari, vel lapsus debet. Deinde contumacia crescente anathematis mucrone feriri; postmodum vero si in profundum malorum veniens contempserit, cum ecclesia non habens vltra quod faciat, & ne possit esse vltra perditionis parum, per secularem comprimendus est potestatem, ita quod ei deputetur exilium, vel alia legitima poena inferatur. Sed Innocentius III. Celestinus successor, ne qua infamia, per huiusmodi seculari iudicis in clericos a maduersionem, ecclesiis efficeretur; voluit, & sanxit; vt huiusmodi sceleribus magnis obnoxij à suis ordinibus degradati detruderentur in arcta monasteria ad peragendam poenitentiam, vt supra dictum est. Quam si non velint agere, ponendi sunt in perpetuis carceribus.

a c. tua. de poen.
b Panor. in d. c. tua. Bald. in c. 1. §. denique. qua fuit prima causa beneficij amittendi. Felj. in ca. qualiter. §. ad corrigendos. de accusat. Diaz. in pract. crim. cap. 127. c. Goffred. & Hostic. in sum. tit. de rap. d. c. tua. et ibi Panor. de poenis. Lancil. in pract. tit. de sacrileg. d. c. cum no ab homine. & ibi Glos. de iudic. e. d. ca. tua. de poenis.

f Iuxta eiusdem Innocentij constitutionem in c. vt fama. de sent. exco. Atentin. & Panor. in d. c. tua. de poenis. Diaz. in pract. crim. casu. cap. 129.

Canonici Simoniam non committentes. in perceptione distributionum, eas restituere teneantur, si in choro presentes, cum aliis horas suas non cantent, sed per se legant.

CAP. X.

Alteru dato, & concesso, quod fortasse Simonia, vel furtu, aut aliud aliquod prædictorū criminum in prædicta distributionū receptione nõ committatur, præsertim si Canonici, dū diuinis officiis interfunt, suas canonicas, aliaq; pia legant, vel meditentur:

K k iij non

a ca. vnico. de
cler. non resid.
in 6.

Verba legis
quomodo acci-
pi debeant ale-
fore.
b text. expres.
in c. intelligen-
tia de verb. si-
gnific.
c text. apert. in
ca. secundo re-
quis. de ap-
pell. Et ca. hu-
mana. 22. q. 5.
d. c. propterea.
de verb. signif.
e c. relinquitur. et
ibi glos. de cler.
non resid.

Qua fuerit cau-
sa constitutio-
nis Bonifacii 8.
de cler. non re-
siden. in 6.

Adfuerint ver-
bum quomodo
hic accipi de-
beat.

non tamen per hoc à restitutione distributionum con-
sari omnino posse videntur. Nam licet Bonifacii 8. res-
titutio habeat 3, vt distributiones quotidiana, in-
buscumque rebus consistant, Canonici, ac alii
ficiatis, & clericis ecclesiarum ipsarum, qui in eccle-
ficiis in ipsis ecclesiis adfuerint, tribuantur; ex hoc
men non sequitur, distributiones propter illorum
nudam eorum presentiam, & interuentum ipsorum
& legitime dari, & illas sic receptas non esse re-
das. Itaque si conscientia, & saluti suae quam optime
& tutissime consultum velint, arbitramur, quomodo
gener animaduertere, & perpendere debeant, vt
legis, seu constitutionis, ex certa causa in eadem
facta, intelligi debere secundum illam, & ipsorum
ris intentionem. Nam, vt D. Hilarius inquit, in
gentia dictorum ex causis est assumenda dicitur
non sermoni res, sed rei est sermo subiectus.
Gregorius habet 6 non debet aliquis verba
sed voluntatem, & intentionem; quia non debet
tio verbis deseruire, sed verba intentioni. Nam
que dum proprietates verborum attenditur, sermo
tatis amittitur 4. Ideo quod verbum adfuerint in
tutione Bonifacii positum non debet nude, &
ter in vulgata significatione accipi, pro, praesentibus
taxat sint corpore; sed cum effectu 5, & secundum
sam d. legis seu constitutionis. Causa autem illa
quod Canonici praetextu consuetudinis, cum in
in quibus ecclesiae eorum consistunt, essent praesentibus
licet diuinis non interessent, distributiones ex
perciperent, ac si continue ipsis ecclesiis in illis
ciis deseruirent. Haec inquam, fuit causa cur Bonifacius
d. constitutionem fecerit, sicut ex narratione
fatione eiusdem constat. Quare dictum verbum
int, in ipsa constitutione positum intelligi debet
dum praedictam causam, quod scilicet in ipsis ecclesiis
seu choro praesentes sint, & adint, & in illis
deseruiant. Alioquin per dictam constitutionem
tolleretur mala consuetudo, cuius tamen tollentia
sa, se eandem edere, & statuere praefatur. Quae
multo peior alias induceretur. Nam peius, & detra-
gra

genus, atque laicis magis scandalosum fore videtur, si
 Canonici officiis diuinis adfit sola corporali sua praesentia, & in illis cantu, vel alio ministerio ecclesiae non
 adfuerit: sed vel mutus stet, aut sedeat, aut confabuletur,
 vel quid aliud faciat officio quod peragitur imperpetuum,
 vel non concinens, quam si extra Chorum honorabilis legeret,
 aut oraret, & tamen hic vigore d. controuentionis nullo modo
 distributiones recipere posset: aut si receperit absque controuersia
 restituere tenetur. Vide de Archidiaconis eximia eruditionis, prudētia,
 & auctoritatis inter Canonistas in c. fin. de senten. excom. c. c. c. i. c. i. non sufficere, si tantum adfint diuinis; quia
 verum adesse hic debet intelligi cum effectu, scilicet quod adfint
 celebrando, & cantando. Et Dominicus de Soto de hac Canonico-
 rum negligentia scribēs: *Animaduertunt, stipendia non vt
 saluati, & dumtaxat sint numerus, sed reuera vt psalmodiae
 constituta. Nam beneficium, vt ait lex, non datur, nisi propter
 officium. Imò verò eò res periclitari, vt canere dedignentur,
 putentque suae maiestati indignari; sed Capellani inferioris
 classis id committunt. Vide quàm sint sui officii immemores.
 Perspicere quanta sit habenda cura, vt nemo aliter priuatim
 officium diuinum soluat, quàm in choro soluitur. Hactenus de
 Soto. Quapropter non statim debemus intelligere leges verba,
 vt prima facie sonare videntur, maxime cum ambigua sunt,
 sed debemus recurrere ad intentionem loquentis: quia etiam
 verba à sua significatione abstrahuntur, cum res aliter salua
 esse non potest, de qua dicitur: *Deinde si verbum adfuerit, nihil aliud significaret,
 nisi solam corporalem praesentiam seu interuentum
 in officio, non opus erat hac noua constitutio-
 ne, quia iure veteri satis cautum erat, quod distribu-
 tiones quotidianae tantum residentibus in ecclesiis, &
 in quibus interuentum horis canonicis, tribui deberent,
 quod eodem iure expressè sancitum, & decretum est, quod
 Canonici in ecclesiis non tantum praesentes esse debent, sed
 etiam in illis diuinis officiis deseruire debeant. Et
 Praeulatus praecipitur, vt ad ecclesiastica beneficia**

a de iustit. Et iur. lib. 10. q. 5. art. 4. Distributiones Canonici sunt constituta, vt in choro psallant. b c. fin. de rescript. in 6. c. arg. c. vit. et c. cum causam. de praeb. l. semper in stipulationibus ad causam dicti recurrendum est. ff. de reg. iur. glos. not. in d. c. intelligentiā. d. glos. not. in d. c. propterea et ibi iur. ad ead. alleg. c. cap. licet. de praebend. l. c. 2. de insti. iur. c. quia. Et ibi glos. not. de cler. non resi. c. cum secundum. c. super de praebend.

prætermisſis indignis, idoneos aſſumant, qui Deo, eccleſiis velint, & valeant gratum impendere ſeruitum^a. Quodſi diuinis officiis in eccleſiis quibusdã pti cenſentur^b, deſeruire non deberet, præſentis concilio Lateranenſi ſtatutum non fuiſſet; quod curbenſas eccleſiaſticas, ſeu qualibet officia in aliquâ eccleſia vacare contingeret, non diu manerent in ſoſo, ſed infra ſex meſes perſonis, quæ digne adminiſtrare valeant, conferrentur^c. Vnde & eccleſiaſtiſtes, non domini, à iure appellantur^d, atque eccleſiæ ſtipendiis ſuſtentari dignum eſt, cum, ſicut dicitur Apoſtolum, qui altari ſeruit, viuere de altari^e.

Inſuper Remus D. Cornelius Ianſſenius Facultatis Theologiæ Docteur clariffimus, Epifcopus Gandæſis, in ſynodo concilio Tridentino quoque interfuit, & aperte ſcriptis ſuis nunc prelo commiſſis, ad hoc confeſſus eſt: ſibi vna cù eccleſiæ ſuæ cathedralis Canoniciſ in decantandis pſalmis Davidicis perſiſtendum eſſe: Et vt intellectis pſalmis eorum adminiſtratione lubentius occuparentur, ideo ipſis paratiſ illos à ſe compoſitas dedit. Similiter Remus D. Guilielmus Ruremondensis D. Guilielmus Lindanus quoque Theologiæ docteur celeberrimus eccleſiæ cathedralis Canonici� ſuæ diocæſeſ ſcripſit in epiftoſa ſua, quam pſalterio Davidicis caſtigato, & ſcholiis illuſtrato, & nunc typis edito præmiſit, ipſis vtiliſſimum, ac ſaluſſimè fore, ſi Deo ſpiritu, mente, & intelligentia perſerent, propterea quod in pſalmis Deo optimo deuote & attentè decantandis non minima Curæ pietatiſ, veriſque diuini cultus portio ſit. Et ſiſque eccleſiaſtiſcos oportere ſingulariter eſſe ad hoc modo diocæſana Cameraceniſ celebrata anno Domini 1567. ſtatutum legitur: Vt diuinum officium ſtatim quotidianis hõriſ inſtitutum & perſoluiſſimum eſt, ſedulò ac debite ab omnibus ad quos ſpectat frequentetur: volumus quàm diligentiffimè obſeruari, & in praxim ac conſuetudinem deduci illud Tri-

^a c. graue. c. ſuper. de præbend.
^b c. cum ſecundum. de præb.

^c c. 2. de cõſo. ſo. præbend.
^d c. cõ ad hoc. de cler. non reſid. c. venerabilia. de præbend.

^e d. c. cum ſecundum.

^f in epif. præmiſſa paraphr. in pſalm.

^g tit. de officio diuino. cap. 2. § 3.

Concilij fess. 21. cap. 3. & fess. 22. cap. 1. ac proinde
 id commodius fieri possit, omnes & singulos fru-
 ctus, prouentus, & obuentiones tam dignitatum, quam
 canonicatum, & officiorum, cum iusta declaratione
 vti, & in quibus consistunt, quam primùm nobis re-
 licti, vt illorum tertiam partem debite separare, & in
 distributiones conuertere quotidianas, easque inter di-
 gnos obtinentes, & ceteros, qui diuinis intererunt
 iura dicti concilij generalis decreta, diuidere quea-
 mus. Cum autem dignitates, & canonicorum præben-
 da specialiter instituta censeantur ad diuini officij cul-
 tum, ceteraque ecclesie munia obeunda: prædicti gene-
 rali Concilij decretis innixi, iubemus, vt omnes di-
 gnos & canonicatus huiusmodi obtinentes, per se
 ipsos, & non per substitutos, ea omnia officia & mu-
 nera exequantur, ad quæ ratione dignitatis, canoni-
 catu, aut officij astringuntur. Sicut in concilio Pro-
 uinciali Cameracensi hoc à Patribus clarius declara-
 tum fuit: titu. de cultu, caremon. & officio diui-
 ni, cap. 7. & 15. cuius verba in altero nostro speculo po-
 nitur.

*Dignitates &
 præbenda cur
 institutæ.*

a lib. 2. cap. 11.

Ad instituti huius nostri probationem etiam faciunt,
 que in concilio Mediolanensi an. Dn. 1566. celebra-
 to tenentur in locis statuta & declarata habentur, vide-
 licet: Archidiaconi, Archipresbyteri, alijque in digni-
 tate ecclesiastica constituti, canonici & reliqui ecclesia-
 rii ministri in sacris ecclesie officiis munus suum ipsi
 exequant, & non per alios exerceant. Quæcumque mu-
 nera vel iure communi, vel probatis cuiusque ecclesie
 constitutionibus, vel dignitatum, personatum, portio-
 num, aliorumque officiorum ecclesiasticorum institutio-
 ne, ipsi ecclesie ministri in officiis diuinis attribuntur,
 ea omnia magna cura, summaque diligentia studeant
 ipsi ab omnibus seruari; & quæ antiquata sunt, ad
 eam reuocari. Quod si aliqua dignitas, personatus, aut
 officium in ecclesia fuerit, cui neque ab institutione, ne-
 que iure communi, neque à propriis constitutionibus,
 probata sint, neque his decretis proprium munus
 officij sit attributum, aut quod sit, non fa-
 ctum fuerit: Episcopi, duobus adhibitis de Capitulo,
 quorum

quorum alter ab Episcopo, alter à Capitulo deliguntur, assignent singulis dignitatibus & officiis propriis, quemadmodum cum sententia sacrorum conciliorum, & cum propriae ecclesiae probatis constitutionibus, & cum his sanctionibus pro ratione loci magis congrue iudicabunt. Ceteris autem beneficiis, quae immunitatem ab ecclesiasticis officiis reperiri, vel canonicatus, siue clericatus, siue etiam simpliciorum nomine appellantur, iis Episcopus pristina immunitate restituat.

a d. concil. Mediolanensis. tit. de ministris. §. communis. de ministris.

Qui dignitates, aut personatus in ecclesiis & Canonici nominis ac institutionis suae memoriam pietate & assiduitate divina officia colere debent, eorum exemplo ad studium & amorem divinae accendantur. Itaque auctoritate etiam Tridentini

b Sess. 24. de reformatione. c. 12.

concilii praecipimus, ut cum in choro psallendum quoque quantum honoris gradu ceteris praetexto studiosius psalmis, hymnis, & canticis variis modulantes, Dei laudes concelebrant. Cui officio fuerint, pro absentibus habeantur; & earum locum quas ea ratione non obierint, distributionibus restituantur.

c d. concil. Mediolanensis. tit. de dignitate personarum. aut. canonicorum. habent.

Omnes in choro divina officia, ut temporatio postularit, alternis vocibus canant, & recitent, ut teque audiant. Id non cursim, non perturbate, non tanter, sed leniter, distinctè, ac studiosè faciant. In choro ubi communi officio opera datur, privatim aliquid dicant. Ne literas, libros, aliaue scripta, quae de communi re agendi, si necessitas non cogere, que à praefecto chori venia petita est. Et ne multum

d d. concil. Mediolanensis. tit. Quo modo versus in choro.

si ministris eodem tempore absentibus diutius deferatur; canonici, & qui praeterea choro vel eo additi sunt, quo tempore eis à iure communi sacro Tridentino concilio permillum est, ut ab ecclesia abesse possint; à Praefidente chori, si triduo absentendi petant. Si quid praeterea ab eo, qui discesserint, eius ecclesiae constitutiones requirunt, in eo ecclesiam non minus pareat. Nemini autem ita pro sit absentibus, ut eo tempore distributiones quotidianas percipiant.

Vixi etiam constitutione Bonifacii 8^a, & Tridenti-
 concilij^b auctoritate decernimus, vt nulla Canonico-
 rum, aut aliorum pactio, remissio, vel collusio fiat; fa-
 ctæ vim habeat; nullumue statutum aut consuetudo,
 necnamque illa sit, valeat, quibus aut absentis quavis de-
 mæ eius diei, vel sacre horæ, in qua muneri suo de-
 bent; aut omnino cuiquam contra, quàm iuri cõmu-
 ni, & eiusdem Tridentini concilij, & his nostris con-
 stitutionibus definitum sit, distributiones quotidianæ
 dari possint: si data fuerint, qui acceperit, suas non fa-
 ctæ, sed eas restituat; quæ iure ipso accrescant aliis in-
 feruentibus, qui huiusmodi pactio, remissioni, col-
 lusioni, vel præbitioni assenti non fuerint; nisi ex con-
 stitutionibus ecclesiæ probatis, alteri debeantur. Si ve-
 ro non consenserint, vltibus ecclesiæ iam tunc addi-
 citur integritas. Declaramus autem in his excipi eos,
 qui ob necessitatem, vel aliam necessitatem, aut ma-
 iorem ecclesiæ utilitatem ex ipsa constitutione Bo-
 nifacii, aut sacris canonibus, vel Tridentina Synodo
 excipiuntur. Canonici, quo tempore diuina officia ce-
 lebrent, non habeant capitula; nisi fortasse aliter cui-
 dam necessitas postularit. Qui contrafecerint, distri-
 butionem ne capiant eius horæ, in qua id commiserint,
 neque etiam diebus festis capitula habeantur, nisi pro
 legitima causa intercesserit. Thesaurarius Capituli, siue
 alius quocumque is nomine dicatur, qui quotidia-
 nas distributiones partitur, curet ipsas vniciuique di-
 stribuendas pro rata parte laboris, & officij, ex iuris
 diuini constitutionum præscripto. Is distributiones
 detur, qui absentis, vel errati causa notati fuerint, ne
 recipiat; si id fecerit, tantundem de suo det, quod in
 ecclesiæ vltibus conferatur; & ob eam causam etiã vnus
 de distributionibus amittat^d. Hæc ex dicto concilio
 Tridentino deprompta sunt, in quo sunt multa alia
 pertinentia & scitu & obseruatu dignissima.
 Hæc in diuersarum ecclesiarum tam cathedraliũ,
 quam collegiarum iuramentis & statutis expressè ha-
 bentur, quod Canonici horas suas aliaque diuina officia,
 cum æterna quàm diurna canere debeant, & hoc in-
 dubie factum videtur, ne primaui eorum institutio in
 defectu-

a ca. consuetu-
 dinem. de cler.
 non. v. fid. in 6.
 b sess. 24. c. 12.

c d. cõcil. Me-
 diola. tit. de mi-
 nist. eccl. 5. cõ-
 munita de mi-
 nist.

d d. cõcil. Me-
 diola. tit. de of-
 fic. thesaur.

desuetudinem veniret: vel si in aliquibus eorum fore se illa interiisset, verisimile omnino est illud factum a statuto fuisse propter dictam Bonifacii constitutionem, quia in eadem expresse ponitur, vt distributiones quotidianæ tribuatur iuxta ecclesie cuiuslibet rationem rationabilē iam factam, seu etiam factam.

Hæc igitur & aliis à nobis in d. Speculo de eorum horum temporum causis, & remediis, de quibus officiis debite peragendis, dicitis & allegatis, videtur satis demonstratum esse^a, quod iuxta dispositionem d. constitutionis, vel saltem voluntatem, in eadem intentionem ipsius Bonifacii Papa Legislatoris, Canonici in choro præfens canere, vel in diuina officio deseruire debeat, nisi per causam aliquā in eadem tam excusetur. Si vero non cantet cum aliis, vel in officiis non deseruiat, neque legitime percipiat, distributiones percipere non debeat, & si perciperit, restituere teneatur, tanquam contra illius constitutionem receptas. Nam, vt in eadem constitutione habetur, qui aliter de distributionibus ipsius perciperit, seruum sic perceptarum dominum requirat, nec faciat eas suas, imò ad omnium reuocandam, quæ contra huiusmodi constitutionem recepta teneatur. Certum autem est, quod is contra legem, qui legis verba complectens contra legem voluntatem^b. Porro voluntas legis certa esse dicitur cum vel in lege ea exprimitur, vel vnica tantum ratione consistit, ita, quod alia nulla adduci possit, vt per argumentum euidenter, & necessario colligitur ita sensisse Legislatorem^c. Hæc igitur voluntas seruanda est: & qui eam non seruat, vt contra legem committit: quia vel contra legem facit, vel fraudem legis. Contra legem autem facit, qui quod lex tacite, vel expresse prohibet^d. Fraudem legis fit, vbi id fit, quod fieri noluit, fieri autem tantum^e. Et ita punitur & peccat is, qui contra legem, sicut ille, qui fraudem legis facit^f. Quinimo, vt dicitur ait^g, maiori pœna dignus est ille, qui dolo, & contra legem facit, quàm ille, qui expresse contra legem dolo est callidior, & latetior, tãto magis punitur de

^a Lib. 2. cap. 10. §. 11.

^b c. fin. de reg. iur. in 6.

Committit in legem quis dicitur.

c Felin. ad c. in nostra. de refer. Alcia. ad l. novimus. §. fin. ff. de verb. signif.

Peckius in d. cap. fin.

d l. contra. ff. de reg. iur.

e l. fraus. ff. de reg. iur.

f Panor. ad c. nam de constit. g ad d. l. fraus.

h l. 2. ff. de his qui sunt sui vel alien. iur. §. Peck in d. c. fin.